

Thái Lan và Campuchia: Hai quốc gia Phật giáo làm gì để có hòa bình và đối thoại?

ISSN: 2734-9195

11:32 24/12/2025

Trong một thế giới còn nhiều bất ổn, sự gặp gỡ giữa ngoại giao hiện đại và Phật học ứng dụng chính là con đường cần thiết để hướng tới hòa bình lâu dài - không chỉ giữa các quốc gia, mà trong chính tâm thức con người.

Những diễn biến căng thẳng tại khu vực biên giới giữa Campuchia và Thái Lan trong thời gian gần đây đã đặt ra yêu cầu cấp thiết về đối thoại và kiểm chế, không chỉ đối với hai quốc gia liên quan mà còn với toàn bộ khu vực Đông Nam Á. Trong bối cảnh đó, việc ASEAN chủ động thúc đẩy đối thoại ở cấp Bộ trưởng Ngoại giao cho thấy vai trò nghị trường khu vực đang được kích hoạt như một cơ chế ngăn ngừa xung đột. Dưới góc nhìn Phật học, những nỗ lực này phản ánh một hướng tiếp cận dựa trên từ bi, bất bạo động và trí tuệ, những giá trị nền tảng cho hòa bình bền vững.

Nghị trường khu vực và yêu cầu kiểm chế xung đột

Bộ trưởng Ngoại giao Malaysia Dato' Seri Utama Haji Mohamad bin Haji Hasan (giữa). (Nguồn: Khmer Times)

Hội nghị cấp Bộ trưởng Ngoại giao ASEAN được kỳ vọng sẽ trở thành diễn đàn để các bên trao đổi thẳng thắn về tình hình hiện tại, đồng thời tìm kiếm các bước đi khả thi nhằm hỗ trợ tiến trình giảm leo thang căng thẳng và chấm dứt các hành động thù địch. Trong bối cảnh các xung đột khu vực có nguy cơ lan rộng và gây hệ lụy lâu dài, nghị trường ngoại giao đóng vai trò như một không gian “hạ nhiệt”, nơi các khác biệt được đưa ra thảo luận thay vì giải quyết bằng sức mạnh.

Việc cộng đồng quốc tế, trong đó có Mỹ, bày tỏ sự ủng hộ đối với các nỗ lực của ASEAN và kêu gọi Campuchia - Thái Lan chấm dứt hành động thù địch, rút vũ khí hạng nặng, ngừng gài mìn và thực thi đầy đủ các thỏa thuận hòa bình cho thấy ngoại giao đa phương vẫn là con đường khả thi để ngăn chặn bạo lực leo thang. Tuy nhiên, từ góc nhìn Phật học, các cơ chế nghị trường chỉ thực sự phát huy hiệu quả khi được đặt trên nền tảng của sự chuyển hóa nhận thức và thiện chí hòa giải.

Phật học và căn nguyên sâu xa của xung đột

(Ảnh: Internet)

Phật giáo nhìn nhận xung đột không chỉ là vấn đề chính trị hay lãnh thổ, mà trước hết là hệ quả của những bất an trong tâm thức con người. Tham lam, sân hận và vô minh, ba gốc rễ của khổ đau, khi kết hợp với nỗi sợ và tâm chấp thủ, dễ dẫn tới đối đầu và bạo lực. Tranh chấp biên giới, vì thế, không chỉ là đường ranh trên bản đồ, mà còn là ranh giới trong nhận thức giữa “ta” và “người”.

Từ góc nhìn này, lời kêu gọi chấm dứt hành động thù địch và rút vũ khí không đơn thuần mang ý nghĩa quân sự, mà còn là lời nhắc nhở về trách nhiệm đạo

đức đối với sự sống. Phật giáo khẳng định rằng bạo lực, dù được biện minh dưới bất kỳ danh nghĩa nào, cuối cùng cũng để lại hệ quả khổ đau kéo dài cho cả người gây ra và người gánh chịu.

Đối thoại - “giao điểm khả thi” giữa nghị trường và Phật giáo

Đối thoại là điểm giao thoa quan trọng giữa nghị trường hiện đại và tinh thần Phật giáo. Trong ngoại giao, đối thoại là công cụ nhằm giảm căng thẳng và tìm kiếm đồng thuận. Trong Phật giáo, đối thoại gắn liền với chính ngữ, nói lời chân thật, hòa hợp và xây dựng. Khi các bên lựa chọn đối thoại thay vì đối đầu, đó không chỉ là một chiến lược chính trị, mà còn là biểu hiện của trí tuệ và sự tỉnh thức.

(Ảnh: Internet)

Vai trò trung gian của ASEAN có thể được nhìn nhận như một biểu hiện của tinh thần trung đạo: không đứng về cực đoan nào, không làm gia tăng đối kháng, mà tạo điều kiện để các bên lắng nghe và hiểu nhau hơn. Đây cũng là cách tiếp cận phù hợp với bối cảnh khu vực Đông Nam Á, nơi đa dạng văn hóa và lịch sử đòi hỏi sự khéo léo trong ứng xử ngoại giao.

Từ hòa bình chính trị đến hòa bình trong tâm

Sự ủng hộ của cộng đồng quốc tế, trong đó có Mỹ, đối với các nỗ lực chấm dứt xung đột giữa Campuchia và Thái Lan cho thấy hòa bình khu vực không còn là vấn đề riêng của một quốc gia. Tuy nhiên, giáo điển Phật học nhắc nhở rằng hòa bình thực sự không thể chỉ được xây dựng bằng các hiệp định hay cơ chế

giám sát, nếu tâm thức con người vẫn còn bị chi phối bởi hận thù và nghi kỵ.

Việc thực hiện đầy đủ Hiệp định Hòa bình Kuala Lumpur, bao gồm các cơ chế rà phá bom mìn nhân đạo và giải quyết vấn đề biên giới, có thể được nhìn nhận như biểu hiện cụ thể của tinh thần từ bi trong hành động.

Rà phá bom mìn không đơn thuần là xóa bỏ vật cản vật lý, mà còn là quá trình hàn gắn những vết thương chiến tranh, trả lại sự an toàn và sinh kế cho người dân. Khi chính sách được định hướng bởi mục tiêu giảm thiểu khổ đau, ngoại giao và tinh thần Phật giáo có thể gặp nhau ở điểm chung là phụng sự nhân sinh, hướng tới hòa bình, bất bạo động.

Hòa bình là chuyển hóa và nhiếp phục

Phật giáo nhấn mạnh rằng hòa bình đích thực không chỉ được thiết lập trên giấy tờ hay tại nghị trường, mà cần được nuôi dưỡng từ sự chuyển hóa tâm thức. Bên cạnh đó, việc nhiếp phục ba gốc rễ của khổ “Tham - Sân - Si”, biết kiểm chế sinh khởi tà kiến, chấp thủ cũng rất quan trọng.

Các hiệp định, cơ chế giám sát hay tuyên bố chung chỉ là điều kiện cần. Điều kiện đủ là khả năng buông bỏ hận thù, xây dựng niềm tin và nuôi dưỡng tinh thần bất bạo động trong xã hội.

Đối với Campuchia và Thái Lan, hai quốc gia có truyền thống Phật giáo sâu đậm, việc quay về với các giá trị căn bản của đạo Phật có thể trở thành nguồn lực tinh thần quan trọng cho tiến trình hòa giải. Khi lãnh đạo và cộng đồng cùng chia sẻ tinh thần từ bi và tỉnh thức, đối thoại sẽ không chỉ dừng ở nghị trường, mà lan tỏa vào đời sống xã hội.

Kết luận

Nhìn từ Phật học, những nỗ lực đối thoại và hòa giải trước căng thẳng Campuchia - Thái Lan không chỉ là vấn đề ngoại giao, mà còn là quá trình chuyển hóa khổ đau thành hiểu biết. Nghị trường khu vực, nếu được vận hành trên nền tảng của từ bi và trí tuệ, có thể trở thành không gian nuôi dưỡng hòa bình bền vững.

Trong một thế giới còn nhiều bất ổn, sự gặp gỡ giữa ngoại giao hiện đại và Phật học ứng dụng chính là con đường cần thiết để hướng tới hòa bình lâu dài - không chỉ giữa các quốc gia, mà trong chính tâm thức con người, trước hết là những người lãnh đạo ở hai quốc gia vốn có truyền thống Phật giáo sâu đậm.

Tác giả: **Thường Nguyên**

** Ghi chú: Bài viết thể hiện góc nhìn riêng của tác giả.*

Nguồn nội dung tham khảo: Bài viết “Căng thẳng Campuchia-Thái Lan: Các bộ trưởng ngoại giao ASEAN bắt đầu họp tìm giải pháp, Mỹ hoan nghênh, Malaysia nhấn mạnh ưu tiên hàng đầu”. <https://baoquocte.vn/cang-thang-campuchia-thai-lan-cac-bo-truong-ngoai-giao-asean-bat-dau-hop-tim-giai-phap-my-hoan-ngheh-malaysia-nhan-manh-uu-tien-hang-dau-338533.html>